

Komunikat prasowy

Luksemburg, 15 września 2020 r.

Unijny system handlu uprawnieniami do emisji – kontrolerzy twierdzą, że przydziały bezpłatnych uprawnień należy lepiej ukierunkować

Jak wynika z ostatniego sprawozdania Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, bezpłatne uprawnienia do emisji wciąż stanowią ponad 40% wszystkich dostępnych uprawnień w ramach unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji typu „pułap i handel”. Te bezpłatne uprawnienia, przydzielane sektorom przemysłu i lotnictwa, a w niektórych państwach członkowskich także przedsiębiorstwom z sektora energetycznego, nie były dobrze ukierunkowane. Ponadto w sektorze energetycznym znacznie spadło tempo dekarbonizacji. Komisja powinna obecnie zaktualizować procedurę ukierunkowywania bezpłatnych uprawnień, tak aby odzwierciedlała ona cele porozumienia paryskiego i ostatnie wydarzenia.

Co do zasady w systemie EU ETS za emisję dwutlenku węgla ustala się określoną cenę, a uprawnienia do emisji są sprzedawane na aukcjach. Dochody z aukcji przeznacza się na działania w dziedzinie klimatu. W systemie EU ETS bezpłatne uprawnienia do emisji wykorzystuje się także do tego, aby zniechęcić unijne przedsiębiorstwa do przenoszenia działalności do państw spoza UE, w których obowiązują niższe wymogi w zakresie ochrony środowiska, gdyż takie przeniesienie działalności doprowadziłoby do zmniejszenia inwestycji w UE i zwiększenia globalnego poziomu emisji. Zjawisko to określa się jako „ucieczkę emisji”. Sektory przemysłu i lotnictwa korzystają z przydziałów bezpłatnych uprawnień w przeciwieństwie do większości operatorów z sektora energetycznego, gdyż uważa się, że ci ostatni mogą przenieść koszty emisji bezpośrednio na klientów. W ośmiu państwach członkowskich, w których PKB na osobę wynosi mniej niż 60% średniej unijnej, bezpłatne uprawnienia przyznano jednak sektorom energetycznym, aby wesprzeć ich modernizację.

– Bezpłatne uprawnienia powinny być ukierunkowane na te sektory przemysłowe, które mają najmniejsze możliwości przeniesienia kosztów emisji na klientów – **wyjaśnił Samo Jereb, członek Europejskiego Trybunału Obrachunkowego odpowiedzialny za tę kontrolę.** – Scenariusz taki nie jest jednak realizowany. Sektory, na które przypada ponad 90% emisji przemysłowych, są też uważane za najbardziej narażone na ryzyko ucieczki emisji, a w związku z tym korzystają z niezmiernie wysokich przydziałów bezpłatnych uprawnień. Dopóki przydziały bezpłatnych uprawnień nie będą lepiej

Niniejszy komunikat prasowy stanowi streszczenie sprawozdania specjalnego przyjętego przez Europejski Trybunał Obrachunkowy. Pełny tekst sprawozdania dostępny jest na stronie eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

ukierunkowane, UE nie będzie czerpała pełnych korzyści z systemu EU ETS, które mógłby on przynieść w zakresie dekarbonizacji i finansów publicznych.

Kontrolerzy stwierdzili, że sektory energetyczne w państwach członkowskich, które uzyskały bezpłatne uprawnienia do emisji, aby móc zainwestować w modernizację produkcji energii elektrycznej, poczyniły znacznie wolniejsze postępy w dekarbonizacji niż sektory energetyczne w innych państwach członkowskich. Inwestycje były często wykorzystywane do usprawnienia istniejących elektrowni opalanych węglem kamiennym i brunatnym, głównie w Bułgarii, Czechach, Polsce i Rumunii, a nie do przejścia na mniej zanieczyszczające źródła energii. Kontrolerzy przyznają jednak, że Komisja zastrzyła zasady, które będą obowiązywały sektor energetyczny w latach 2021–2030.

Bezpłatne uprawnienia w sektorze energetycznym przyznaje się w oparciu o wskaźniki emisyjności ustanowione na bazie działalności podmiotów zajmujących czołowe pozycje w danym sektorze. Przydziały będą stopniowo wygaszane do 2030 r., chyba że sektor będzie uważany za narażony na ryzyko ucieczki emisji; w takim przypadku poziom przydziałów nie zmniejszy się. O ile takie podejście stanowi bodziec do poprawy efektywności energetycznej, o tyle zdaniem kontrolerów rozwiązanie to powinno być lepiej ukierunkowane. Sektory przemysłowe uważane za zagrożone ucieczką emisji wciąż są źródłem ponad 90% emisji przemysłowych UE, bez rozróżnienia na poszczególne poziomy ryzyka, co pozwala im nadal korzystać z pełnego zakresu bezpłatnych uprawnień. Kontrolerzy zalecają, aby Komisja ukierunkowywała bezpłatne uprawnienia w zależności od skali zagrożenia konkretnym poziomem ryzyka.

Ponadto sektor lotnictwa uzyskuje bezpłatne uprawnienia, mimo że jest w stanie przenosić koszty emisji na konsumentów. Kontrolerzy ostrzegają, że mechanizm ten może stanowić wsparcie dla transportu lotniczego o wysokim poziomie emisji, działając na niekorzyść transportu kolejowego.

Z powodu braku ukierunkowania w ramach obecnych rozwiązań większość przydziałów bezpłatnych uprawnień nie zostanie zmniejszona do poziomu zerowego do 2030 r. W związku z tym kontrolerzy twierdzą, że lepiej ukierunkowany sposób przydziału bezpłatnych uprawnień stanowiłby skuteczniejszą odpowiedź na ryzyko ucieczki emisji, ograniczyłby nieoczekiwane zyski i przyniósłby korzyści w zakresie finansów publicznych dzięki zwiększeniu udziału uprawnień sprzedawanych na aukcjach.

Informacje dla redaktorów

W ramach systemu EU ETS sektory przemysłowy, energetyczny i lotnictwa muszą uzyskać ilość uprawnień do emisji obejmującą emitowany przez nie dwutlenek węgla. System ten został ustanowiony w 2005 r. i od tego czasu poziom unijnych emisji na mieszkańca spadł, choć wciąż utrzymuje się powyżej średniej światowej. Na dwóch pierwszych etapach funkcjonowania systemu (w latach 2005–2012) prawie wszystkie uprawnienia były przydzielane bezpłatnie, a w rezultacie liczba przydzielonych uprawnień przekraczała ilość uprawnień, które objęłyby faktyczne emisje. Rostała nadwyżka uprawnień. Na trzecim etapie (2013–2020) te nadmierne przydziały w skali systemu zostały w dużej mierze wyeliminowane. Na tym etapie ponad 6,66 mld uprawnień zostało przydzielonych bezpłatnie, a ceny uprawnień wahały się, lecz ogółem wzrosły z poziomu poniżej 3 euro do około 25 euro za wyemitowaną tonę ekwiwalentu CO₂. Między 2012 r. a połową 2019 r. dochody uzyskane przez państwa członkowskie z aukcji wyniosły 42 mld euro. Gdyby na aukcjach sprzedano więcej uprawnień dla sektora przemysłu, państwa te uzyskałyby znaczny dodatkowy dochód. Czwarty etap systemu EU ETS obejmie lata 2021–2030.

Trybunał zbadał, czy przydzielanie bezpłatnych uprawnień zostało efektywnie wykorzystane do modernizacji procesu wytwarzania energii elektrycznej, czy było ono wystarczająco ukierunkowane,

aby zapewnić zachęty do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, oraz czy przyczyniło się do zwiększenia poziomu tych emisji. Na posiedzeniu nadzwyczajnym w lipcu 2020 r. Rada Europejska zachęciła Komisję do złożenia wniosku ustawodawczego w celu wprowadzenia zmian w systemie EU ETS. W ramach kontroli nie uwzględniono oddziaływania pandemii COVID-19 na system EU ETS.

Sprawozdanie specjalne Trybunału nr 18/2020 pt. „Unijny system handlu uprawnieniami do emisji – przydziały bezpłatnych uprawnień wymagały lepszego ukierunkowania” jest dostępne na stronie internetowej Trybunału eca.europa.eu w 23 językach UE. W ostatnich latach [Trybunał opublikował](#) szereg sprawozdań na temat energii i klimatu, uwzględniając takie zagadnienia jak [emisja zanieczyszczeń z pojazdów](#), [energia wiatrowa i słoneczna](#) oraz system [EU ETS](#).

Informacje na temat środków wdrożonych przez Europejski Trybunał Obrachunkowy w reakcji na pandemię COVID-19 można znaleźć [tutaj](#).

Kontakt dla dziennikarzy zainteresowanych tym sprawozdaniem

*Damijan Fišer – e-mail: damijan.fiser@eca.europa.eu
– tel. (+352) 4398 45510 / Tel. kom. (+352) 621 552 224*